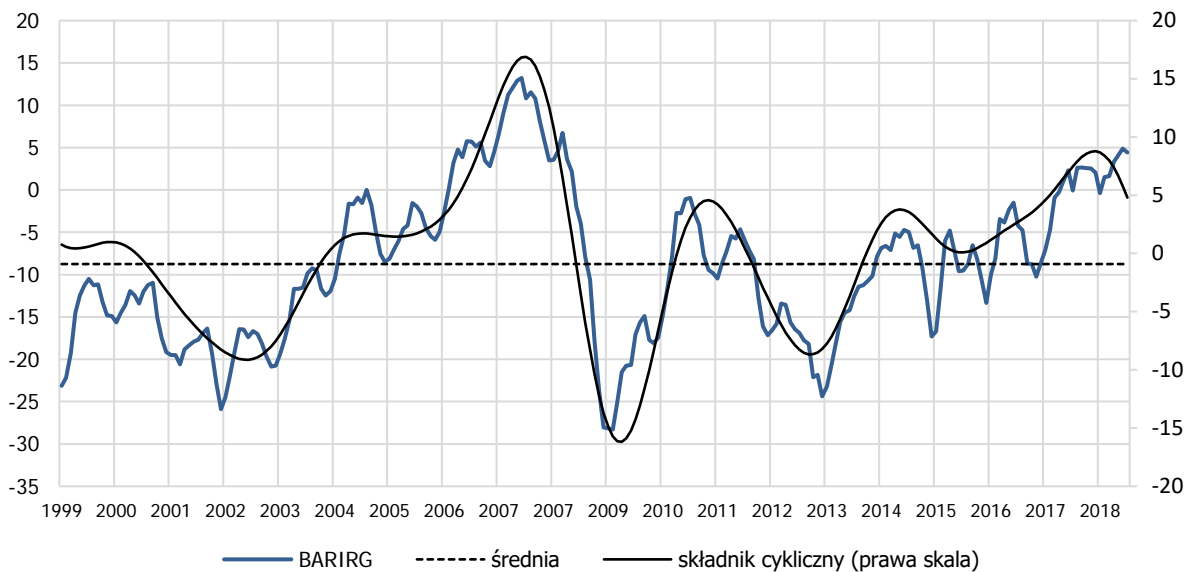

II. KONIUNKTURA W GOSPODARCE POLSKIEJ

Trzeci kwartał roku to zwykle okres rozkwitu działalności gospodarczej, zwłaszcza w tych działach gospodarki, które podatne są na oddziaływanie czynników sezonowych, tj. w rolnictwie i budownictwie, a w mniejszym stopniu w przemyśle przetwórczym. Pod tym względem bieżąca sytuacja jest nietypowa. Pogorszyła się bowiem koniunktura w budownictwie i przetwórstwie przemysłowym, w rolnictwie nastąpiła zapaść wskutek załamania się nastrojów rolników i pogorszyła się kondycja gospodarstw domowych. Poprawiła się natomiast koniunktura w handlu i bankowości, jednak poprawa ta nie skompensowała wiosennych spadków. Oddziaływanie czynników cyklicznych jest wyraźnie niekorzystne – gospodarka polska znajduje się w fazie spowolnienia rozwoju.

Na początku III kwartału 2018 r. wartość barometru IRG SGH wynosi 4,4 pkt. W porównaniu z poprzednim kwartałem nastąpił wzrost o 1,1 pkt. Również w porównaniu z lipcem roku ubiegłego odnotowano wzrost wartości barometru, o 4,5 pkt. Trzeci kwartał roku na ogół przynosi ujemną wartość barometru IRG SGH, zazwyczaj też jest ona wyższa niż w kwartale drugim ze względu na pozytywne oddziaływanie czynników sezonowych. Pod względem wartości bieżący wynik odbiega zatem od utrwalonego wzorca zmian koniunktury gospodarczej. W historii badań prowadzonych przez IRG SGH od 1999 r. jedynie dwa razy zdarzyło się, że wartość barometru o tej porze roku była dodatnia, tj. w latach 2006 i 2007. Bieżący wynik jest zatem wyraźnie wyższy od średniej dla III kwartału, która wynosi -6,3 pkt. Długookresowa średnia wartości barometru ponownie się zwiększyła i wynosi -8,9 pkt. Mimo to składnik cykliczny barometru znajduje się w fazie spadkowej, zapoczątkowanej w styczniu br.

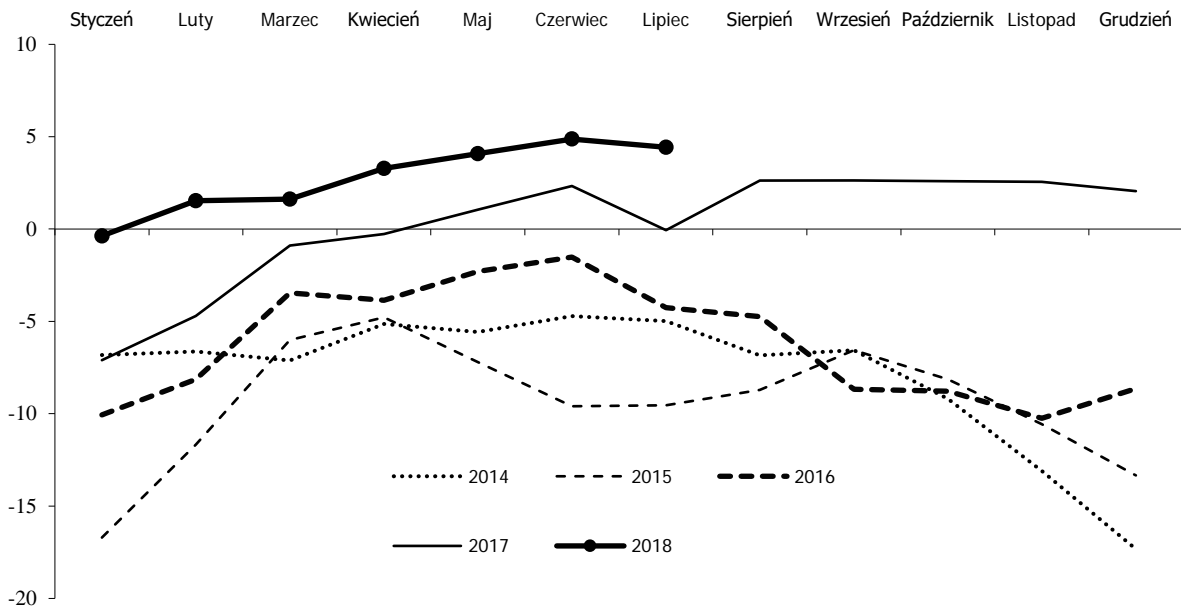
Rysunek 1. Barometr IRG SGH w latach 1999-2018.

Dwie spośród siedmiu składowych barometru: wskaźnik kondycji gospodarstw domowych oraz wskaźnik koniunktury w rolnictwie przyjęły wartości ujemne, odpowiednio: -8,3 pkt i -2,7 pkt. Wszystkie wartości sald składowych wskaźnika kondycji gospodarstw domowych są ujemne, a najniższą wartość przyjęło saldo odpowiedzi na pytanie o przyszłą zdolność do oszczędzania. Także rolnicy gorzej niż zwykle dotąd oceniają swoją sytuację finansową w bieżącym kwartale, a wartość wskaźnika zaufania zmniejszyła się bardziej niż przewidywano. O tej porze roku również wskaźniki koniunktury w handlu i w transporcie zazwyczaj przyjmowały wartości ujemne, tym razem jednak są dodatnie. Najwyższą wartość odnotowano dla budownictwa – 24 pkt (w wyniku wzrostu zamówień). Duże wartości odnotowano też dla transportu (15,2 pkt) i sektora bankowego (13,9 pkt). Należy zwłaszcza zwrócić uwagę na wyjątkowo dobrą ocenę koniunktury w transporcie. Osiem lat upłynęło od

ostatniego razu, kiedy ten wskaźnik był dodatni, a znacząco dodatnie jego wartości wskaźnika zanotowano ostatnio w latach 2006 i 2007. Dla przemysłu przetwórczego i handlu wyniki wynoszą, odpowiednio: 1,5 pkt i 3,2 pkt. Wskaźniki o dodatnich wartościach wniosły do barometru 6,6 pkt.

Wzrost wartości barometru w porównaniu z poprzednim kwartałem wynosi 1,1 pkt i jest o prawie jeden punkt większy niż w ubiegłym roku. Trzeci kwartał roku charakteryzuje się raczej niewielkimi zmianami wartości barometru w porównaniu z drugim kwartałem. 70% kwartalnych przyrostów mieści się w przedziale od -0,5 do 3 pkt. Średnia zmiana wynosi 0,2 pkt, a w przypadku wzrostów (dodatnich przyrostów) wynosi 1,8 pkt. Od 2007 r. wzrosty i spadki wartości barometru w III kwartale następują naprzemiennie co dwa lata, a bieżący wynik jest tego potwierdzeniem (wzrost po raz drugi z rzędu).

W bieżącym roku wzrosły wartości tylko trzech składowych barometru, tj. wskaźników koniunktury w transporcie, bankowości i handlu, o odpowiednio: 21, 7,3 i 3,3 pkt. Wzrost wartości wskaźnika koniunktury w transporcie jest rekordowo wysoki. Wynik handlu zasługuje jednak na uwagę, gdyż zazwyczaj w tej branży III kwartał nie dość, że przyjmuje wartość ujemną, to najczęściej jest ona mniejsza niż w drugim kwartale. Łączny efekt tych trzech branż we wzroście wartości barometru wynosi 3,5 pkt. Jeśli chodzi o spadki wartości składowych barometru, to największy odnotowano w przypadku wskaźnika kondycji gospodarstw domowych, głównie z powodu pogorszenia się progностycznych ocen sytuacji ekonomicznej Polski. Od roku wyniki badania kondycji gospodarstw domowych zmieniają się naprzemiennie, raz polepszając się, raz pogorszając, i w konsekwencji trudno jest ocenić tendencję zmian w kilku ostatnich kwartałach. Najmniejszy spadek odnotowano w rolnictwie (1 pkt). Z wyjątkiem handlu kierunki zmian wartości wskaźników składowych barometru nie odbiegają od typowych o tej porze roku. Należy jednak zaznaczyć, że w odróżnieniu od wcześniej obserwowanych wyników w ostatnich czterech latach trzeci kwartał roku przynosi pogorszenie się kondycji gospodarstw domowych.

Rysunek 2. Zestawienie przebiegu wartości barometru w ciągu roku w latach 2014-2018.

W porównaniu z trzecim kwartałem ubiegłego roku wartość barometru IRG SGH wzrosła o 4,5 pkt. Jest to wynik o 2 pkt niższy od średniego rocznego wzrostu w III kwartale, ale wielkością zbliżony do wzrostów w ostatnich trzech latach. Największy wkład, 2,7 pkt, w ten roczny wzrost wniosł transport samochodowy. Przemysł przetwórczy wniosł 1,3 pkt, a budownictwo i handel łącznie 1,7 pkt. Od kilku

kwartałów koniunktura w transporcie samochodowym i budownictwie poprawia się (w stosunku rocznym). W bankowości wynik nie różni się od ubiegłorocznego, tak jak kondycja ekonomiczna gospodarstw domowych. Ujemny wpływ na zmianę wartości barometru miało rolnictwo, przyczyniając się do jej spadku o 1,1 pkt.